

Statistik om dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar

De senaste åren har i snitt cirka 900 personer avlidit till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar per år. Av dessa var närmare hälften olycksfallsförgiftningar och drygt en fjärdedel suicid. I resterande fall har man inte kunnat avgöra om det rör sig om ett olycksfall eller suicid. Bland olycksfallsförgiftningar är opioider vanligast förekommande medan ångstdämpande och lugnande medel är vanligare bland suicid.

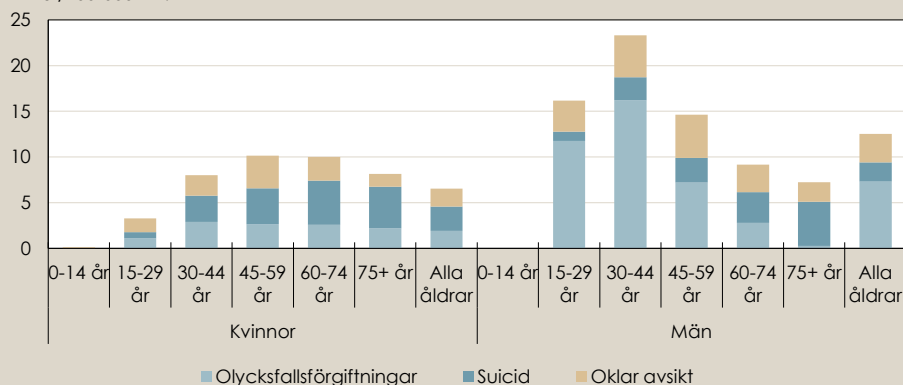
Olycksfallsförgiftningar vanligast bland yngre män

Läkemedels- och narkotikaförgiftningar är vanligare bland män än bland kvinnor. Avsikten bakom ett dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftning grupperas i dödsorsaksstatistiken som olycksfall (överdos), avsiktligt självtillfogad (suicid) eller oklar (avsikten har inte gått att avgöra). Bland män är olycksfallsförgiftningar vanligast medan det bland kvinnor är vanligast med suicid.

Det finns också en tydlig skillnad i åldersfördelningen mellan män och kvinnor. Dödsfallen bland män är vanligast i yngre åldrar medan dödsfallen bland kvinnor är vanligare bland något äldre personer, se figur 1.

Figur 1. Dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar fördelat på avsikt, ålder och kön, år 2017

Antal/100 000 inv.

Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Zopiklon enskilt vanligaste substans

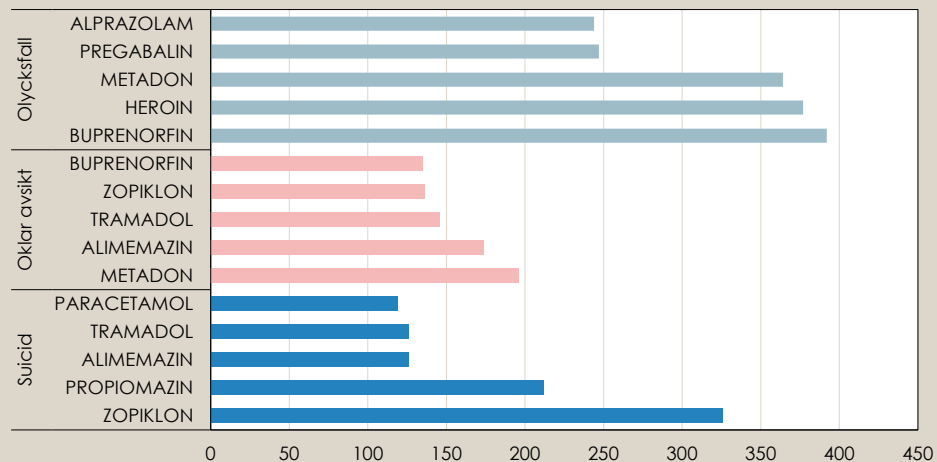
Sömnmedlet zopiklon var den enskilt vanligaste substansen bland alla läkemedels- och narkotikaförgiftningar under perioden 2012–2017. Det är dock stor skillnad på vilka substanser som bidragit till dödsfallet beroende på om det handlar om olycksfallsförgiftning eller suicid.

Bland olycksfallsförgiftningar var olika typer av opioider vanligast förekommande. Under hela perioden 2012–2017 var buprenorfin vanligast följt av heroin och metadon. Utöver dessa bidrog bland annat ett antal fentanylanaloger¹ till många dödsfall. En anledning till att fentanylanalogerna inte syns i statistiken över de vanligaste substanserna är att olika varianter var vanliga vid olika tidpunkter. Om dessa redovisas tillsammans med läkemedlet fentanyl blir antalet betydligt större.

Bland förgiftningar klassade som suicid är sömnmedel och lugnande medel samt antidepressiva medel vanligare. Även opioider förekommer, bland annat bidrog tramadol och oxikodon till en stor andel av dessa dödsfall. De enskilt vanligaste substanserna var zopiklon följt av propiomazin och just tramadol.

Det finns dessutom en inte obetydlig förekomst av icke psykoaktiva substanser som till exempel paracetamol. Paracetamol förekommer framförallt bland suicid (se figur 2).

Figur 2. De fem vanligaste substanserna bland dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar fördelat på avsikt. År 2012-2017

Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Antal dödsfall

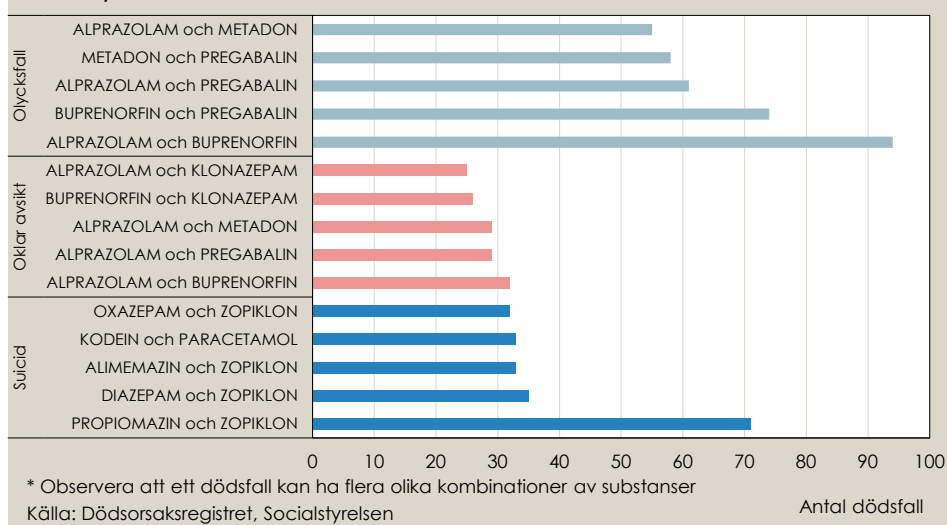
Vanligt med flera substanser

I cirka hälften av dödsfallen nämns fler än en substans på dödsorsaksintygen och i närmare 30 procent av fallen nämns tre eller fler substanser. Det handlar både om förgiftningar där enbart narkotika eller läkemedel förekommer men även förgiftningar med både läkemedel och narkotika. Många läkemedel klassas dessutom som narkotika.

¹ Likartad substans med något annorlunda kemisk struktur.

I denna statistik görs ingen rangordning av substanserna och alla substanser som nämnts på dödsorsaksintyget ges samma betydelse. Den vanligaste kombinationen totalt sett samt bland olycksfallsförgiftningar var alprazolam i kombination med buprenorfin. Bland suicid var propiomazin i kombination med zopiklon vanligast.

Figur 3. Tvåställiga kombinationer* av substanser (fem vanligaste) bland dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar fördelat på avsikt, 2012-2017

Nya psykoaktiva substanser

Det finns ingen enhetlig gemensam definition av nya psykoaktiva substanser (NPS). Gemensamt är dock att substanserna generellt sett är nya och ännu inte klassade som hälsofarlig vara eller som narkotika.

Under senare år har förgiftningar med NPS blivit vanligare [1]. Även om redan kända illegala droger och läkemedel bidrar till ett betydligt större antal dödsfall har exempelvis olika fentanylanaloger bidragit till ett stort antal dödsfall under de senaste åren.

I tabell 1 visas antalet dödsfall innan och efter narkotikaklassning av några substanser. Dödsfall orsakade av dessa substanser försvinner i det närmaste helt i samband med att de blir narkotikaklassade.

Tabell 1. Antal dödsfall med vissa substanser nämnda på dödsorsaksintygen fördelat på år

Substans (år för narkotikaklassning)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CYKLOPROPYLFENTANYL (2017)						69
AKRYLFENTANYL (2016)					44	10
NORFLUDIAZEPAM (2017)						46
ACETYLFENTANYL (2015)				31	2	
MT-45 (2014)		3	21		1	

Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Om statistiken

Statistiken i detta faktablad inkluderar dödsfall med någon av följande diagnoser som underliggande dödsorsak:

- förgiftning med och exponering för smärtstillande läkemedel av icke opiatkaraktär, febernedsättande medel och medel mot reumatism
- förgiftning med och exponering för antiepileptika, lugnande läkemedel och sömnmedel, medel mot parkinsonism samt psykotropa medel som ej klassificeras annorstädes
- förgiftning med och exponering för narkotiska medel och hallucinogener som ej klassificeras annorstädes
- förgiftning med och exponering för andra läkemedel som påverkar det autonoma nervsystemet
- förgiftning med och exponering för andra och icke specificerade droger, läkemedel och biologiska substanser

Såväl oavsiktliga som avsiktliga förgiftningar (suicid) samt förgiftningar med oklar avsikt har inkluderats. Detta innefattar dödsfall med underliggande dödsorsak i intervallen X40-X44, X60-X64 eller Y10-Y14 enligt ICD-10. Endast dödsfall där personen var folkbokförd i Sverige vid tiden för dödsfallet ingår i denna statistik.

Observera att metaboliter (nedbrytningsprodukter av en substans) i vissa fall anges på dödsorsaksintygen. I detta faktablad räknas dessa som separata substanser och kopplas inte till modersubstansen. Det kan leda till en marginell underskattning av antalet dödsfall orsakade av vissa substanser.

Tillgång till statistik från substansmodulen får man genom att göra en statistikbeställning. Information om hur det går till finns på, <https://bestalladata.socialstyrelsen.se/>. För mer information se: <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2019/2019-3-10>

Referenser

1. EMCDDA. Fentanils and synthetic cannabinoids: driving greater complexity into the drug situation. Hämtad 2019-03-01. <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/8870/2018-2489-td0118414enn.pdf>

Kontakt:

Jesper Hörnblad
Telefon: 075-247 30 00
E-post: jesper.hornblad@socialstyrelsen.se

Daniel Svensson
Telefon: 075-247 30 00
E-post: daniel.svensson@socialstyrelsen.se